

Fővárosi Ítéltábla

14.Gf.40.127/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Barna Edina ügyvéd (cím1) által képviselt felperes (cím2) felperesnek a Lajer Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Lajer Zsolt ügyvéd) által képviselt alperes1 Zártkörűen Működő Részvénytársaság (cím4) I. rendű, a dr. Rádi Péter Pál ügyvéd (cím5) által képviselt alperes2 Zártkörűen Működő Részvénytársaság (cím5) II. rendű és a személyesen eljár alperes3 (cím2) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. február 26. napján kelt, 36.G.42.028/2019/39. számú közbenső ítélete ellen a felperes és az I. rendű alperes által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

r é s z - é s r é s z k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét rész- és részközbenső ítéletnek tekinti és azzal a pontosított megállapítással hagyja helyben, hogy a felperes, az I. rendű alperes és a III. rendű alperes által 2004. augusztus 5. napján kötött devizakölcsön szerződés érvénytelen.

A peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperes által le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

I.

[1] A felperes elsődleges keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperessel 2004. augusztus 5-én kötött devizakölcsön szerződés 5.2. pontja érvénytelen, kérte továbbá az I. és II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését 2.600.000 forint megfizetésére. Másodlagos keresete a szerződés 5.1. pontja érvénytelenségének megállapítására irányult, e körben az I. és II. rendű alpereseket 150.000 forint megfizetésére kérte egyetemlegesen

kötelezni. Ötödleges keresetében a szerződés érvénytelenségének megállapítását arra hivatkozással kérte, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatokról az I. rendű alperes nem tájékoztatta; jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte az árfolyam meghatározása és az ügyleti kamat érintetlenül hagyása mellett annak megállapításával, hogy a tartozás összege 1.900.000. forint. Hatodlagos keresete a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányult.

II.

[2] Az I. és II. rendű alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására és felperes perköltségben történő marasztalására irányult; a III. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a felperes, valamint a III. rendű alperes és az I. rendű alperes által 2004. augusztus 5. napján kötött devizakölcsön szerződés teljesen érvénytelen. Az érvénytelen szerződést a szerződés megkötésének időpontjára visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította úgy, hogy a felperest terhelő árfolyamkockázat felső határát 181 forint/svájci frank árfolyamban állapította meg. Az I. rendű alperest a 181 forint/svájci frank mértéket meghaladó árfolyamkockázat viselésére kötelezte; ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

III.1.

[4] A fellebbezés elbírálása szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy a felperes, valamint a III. rendű alperes mint adós 2004. augusztus 5. napján devizakölcsön szerződést kötöttek az I. rendű alperessel mint hitelezővel, amelyet közjegyzői okiratba foglaltak. A kölcsön összege 40.000.000 forintnak megfelelő svájci frank, lejáratá 2019. július 5. napja volt.

[5] A szerződés I.5.1. pontja szerint a bank a kölcsönösszegre vetített 1,5 %, de maximum 150.000 forint egyszeri folyósítási jutalékot számít fel az ügyfeleknek. A folyósítási jutalék összege a folyósítást követően azonnal esedékes. Az I.5.2. pont értelmében a bank a kölcsön folyósításának évében a kölcsönösszeg 1%-a 1/12 részének megfelelő, de évente maximum 200.000 forint kezelési költséget számít fel az ügyfeleknek havonta. A szerződés megkötését követő naptári években a bank a naptári év január 1-jén fennálló tőketartozás 1%-a 1/12 részének megfelelő, de évente maximum 200.000 forintot számít fel kezelési költség címén az ügyfeleknek havonta.

[6] Az adósok kezdeményezésére a felek 2011. augusztus 4. napján módosították a kölcsönszerződést annak érdekében, hogy egy meghatározott időpontig felfüggeszék az adósok tőketörlesztési kötelezettségét, valamint, hogy a kölcsön és járulékai teljes visszafizetésének határideje, egyben a kölcsön lejáratá 2029. július 5. napjára módosuljon. A

módosítás tartalmazta továbbá, hogy a bank a szerződést azonnali hatállyal jogosult felmondani, ha a felek a szerződés szerinti bármely fizetési kötelezettségüknek esedékességekor nem tesznek eleget, továbbá, ha a felek a szerződés alapján fennálló bármely kötelezettségüket megszegik vagy az őket e jogviszonyból eredő jogszabály vagy a bank Lakossági Üzletszabályzata alapján terhelő kötelezettségüknek nem tesznek eleget. A 11.14. pont értelmében az adósok elismerték, hogy a banktól azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint devizaalapú kölcsön vonatkozásában árfolyamkockázatuk keletkezhet, megértették.

[7] Az I. rendű alperes 2017. szeptember 13. napján azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződést. A felmondást tartalmazó nyilatkozatban tájékoztatta a felperest és a III. rendű alperest, hogy a tőke, kamat, illetve kezelési költség törlesztésével hosszabb ideje késedelemben vannak, a havonta esedékes törlesztőrészek megfizetésével 2015. április 3. napján késedelembe estek, amelyet többszöri fizetési felszólítás ellenére sem rendeztek, ezáltal súlyos szerződésszegést követtek el. A felmondást a kölcsönszerződésre, valamint a Lakossági Üzletszabályzat III.18.1. és III.18.2. pontjára alapította.

[8] Az I. rendű alperes 2017. november 28. napján követelésvásárlási szerződést kötött a II. rendű alperessel, a követelés átruházásával a II. rendű alperesre szálltak a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok, valamint a kamatkövetelés.

III.2.

[9] Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete jogi indokolásában rögzítette, hogy az első-, másod- és hatodlagos keresetek nem alaposak, míg az ötödleges kereset vonatkozásában az érvényesített jog fennáll.

[10] Az első- és másodlagos keresetek vonatkozásában az EUB C-621/17. számú ítéletében foglalt szempontokat vette figyelembe.

[11] Álláspontja szerint a kezelési költség esetében az érthető és világos megfogalmazás követelményének eleget tett az I. rendű alperes a kölcsönszerződés I.5.2. pontjában rögzített megfogalmazással. A magyar piacon általánosan bevett gyakorlat volt a kezelési költség alkalmazása, emiatt a felperes nem várhatta el alappal, hogy a kezelési költség egyedi megtárgyalása esetén az I. rendű alperes eltekint attól. Az I. rendű alperes ellenkérelmében részletesen ismertette, hogy a kezelési költség milyen ellenszolgáltatást ellentételez, tehát volt mögötte olyan alperesi szolgáltatás, amelyet ugyan nem tüntettek fel a szerződésben, de felmerülése köztudomású tény a banki kölcsönszerződések esetén. A mértéke pedig nem volt eltúlzottnak tekinthető az üzleti kamat mértékéhez viszonyítva.

[12] A folyósítási jutalék összegét is egyértelműen tartalmazta a kölcsönszerződés (I.5.1. pont). E rendelkezés nyelvtanilag érthető és világos, félreérthetetlenül tartalmazza az adóst

terhelő fizetési kötelezettség összegét, valamint a folyósítás tényét, amelyre tekintettel azt fizetni kell. E rendelkezés gazdasági következménye egyértelmű volt az adós előtt: egy egyszeri díj, amely legfeljebb 150.000 forinttal terheli meg a kiadásait. Kölcsönszerződés esetén a főszolgáltatás a kölcsönadó részéről a kölcsön rendelkezésre bocsátása, amely megvalósulhat banki átutalással, azaz folyósítással is, mint ahogy az a jelen esetben történt. Ez a szabály egyben azt is jelenti, hogy a hitelező folyósítási díj címén egy olyan szolgáltatásért kért díjat, amely a főszolgáltatás körébe tartozik. A C-621/17. számú ítélet 41. pontja alapján azonban vizsgálni kell azt is, hogy az érdekeltet tájékoztatták-e a jutalék fizetését igazoló indokokról. Az I. rendű alperes ennek a kötelezettségének eleget tett, mivel azt a kölcsönszerződés I.5.1. pontja egyértelműen kifejezésre juttatta. Az I. rendű alperes pedig a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt. 212. § (2) bekezdése alapján jogosult volt felszámítani folyósítási jutalékot.

[13] A hatodlagos keresetettel összefüggésben kifejtette, hogy a 2017. szeptember 13. napján kelt felmondás pontosan meghatározta a tőketartozást, a lejárt kamattartozást, a késedelmi kamatot és az elhatárolt kamatot. A 2011. augusztus 4. napján módosított kölcsönszerződés 10.2. pontja feljogosította az I. rendű alperest az azonnali hatályú felmondásra, ha az adós bármely fizetési kötelezettségének nem tesz eleget határidőben. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a felperesnek évek óta fennállt a tartozása, a felperes maga is elismerte keresetlevelében, hogy a felmondás előtti utolsó felszólítást követően nyújtott be kérelmet az I. rendű alperesnek, amelyben vállalta, hogy havonta 200.000 forintot fizet a felmondás elkerülése érdekében. A felmondó nyilatkozat rögzítette, hogy az adósok késedelmi kamattartozása több mint 250.000 forint, ebből arra következtetett, hogy az adósok tartozása már huzamosabb ideje fennállt. A tartozás ténye, valamint a felperes által is elismerten több ízben megküldött fizetési felszólítás igazolja, hogy a kölcsönszerződés módosításának 10.2. pontjában foglalt eset bekövetkezett, erre tekintettel az I. rendű alperes jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal a kölcsönszerződést. Nem tulajdonított jelentőséget annak, ha 2015. április 3. napján a felperes nem eshetett késedelembe, mivel 2015. áprilisa és 2017. szeptembere között több mint 2 év telt el, azaz megállapítható, hogy a felperes fizetési kötelezettségei teljesítésével folyamatosan késedelemben volt.

[14] Az ötödleges kereset kapcsán rögzítette, hogy a felperes fogyasztónak minősül és a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra utalva vizsgálta az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségét. Kiemelte, hogy önmagában nem tisztességtelen, ha az árfolyamkockázatot az I. rendű alperes teljes mértékben a felperesre hárítja, a felperes azonban csak akkor támadhatja tisztességtelenség címén a szerződés e rendelkezését, ha az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés nem volt világos vagy érthető.

[15] Megállapította, hogy a perbeli esetben a kölcsönszerződésből (üzletszabályzatból) hiányzott az árfolyamkockázat tekintetében megmutatkozó kockázatra való figyelemfelhívás. A csatolt okiratok tartalmazták, hogy milyen szabályok mentén kerül sor a forintban teljesítendő törlesztőrészlet svájci frankra történő átváltására, de ezekből a szabályokból egy átlagos fogyasztó számára nem egyértelműen felismerhető, hogy reális a veszély arra, az árfolyamkockázat miatt a fizetési kötelezettsége nagy mértékben elnehezülhet. Az I. rendű alperes nem magyarázta el az árfolyamkockázat tartalmát, nem rögzítette az abban rejlő

veszélyre történő figyelmeztetést, illetve azt, hogy a felperes fizetési kötelezettsége nagy mértékben terhesebbé válhat kedvezőtlen árfolyamváltozás hatására. A perbeli szerződés még azt a kifejezést sem tartalmazta, hogy „árfolyamkockázat”. Az I. rendű alperestől elvárható lett volna, hogy kifejezetten felhívja a felperes figyelmét, a forint gyengülése esetén emelkedhet a fizetési kötelezettsége. A felperes számára emiatt nem volt egyértelmű és világos, hogy reális a kockázata a törlesztőrészletek jelentős mértékű megemelkedésének a forint svájci frankhoz viszonyított gyengülése esetén.

[16] Utalt rá, hogy az alperesek alaptalanul hivatkoztak arra, a felperes keresetindítása nem egyeztethető össze a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményével. A szerződésmódosítás célja ugyanis a törlesztési kötelezettség átütemezése volt: a módosításra tehát nem azért került sor, hogy az I. rendű alperes utólag tájékoztassa a felperest az árfolyamkockázatban rejlő veszélyekről. Az csupán utalást tartalmazott az árfolyamkockázat vonatkozásában, hogy a felvilágosítást az adósok megértették, azonban a rendelkezésből sem derül ki, hogy pontosan milyen körülményekről nyújtott tájékoztatást az I. rendű alperes.

[17] Az árfolyamkockázat felperesre történő telepítését ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (5) bekezdése alapján tisztességtelennek találta és ennek okán megállapította az árfolyamkockázat vonatkozásában előterjesztett keresettel érvényesített jog fennállását arra figyelemmel, hogy az I. és II. rendű alperesek nem tudták igazolni, az árfolyamkockázat tekintetében megfelelő tájékoztatást nyújtottak a felperes részére. A Pp. 341. § (4) bekezdése alapján közbenső ítéletet hozott, amely esetben álláspontja szerint gondoskodni kell arról, hogy a felek közötti vitát a továbbiakban kizárólag csak a követelés összege képezze. Ennek okán az érvénytelen szerződést érvényessé nyilvánította úgy, hogy a felperes köteles 181 forint/CHF árfolyamig viselni az árfolyamkülönbözetet, az ezt meghaladó részt az I. rendű alperes köteles viselni.

[18] Kifejtette, hogy a 181 forint/CHF összeg megfelel a keresetben foglaltaknak, mivel a felperes maga adta elő, hogy évente 2,17%-os árfolyamemelkedést elfogadhatónak tart egészen a forintosításig, azaz 2014. végéig. Ha a folyósításkori 161,21 forint/CHF árfolyam minden évben 2,17%-al emelkedik, akkor 2014-ben az értéke 199,81 lesz; a 161,21 és a 199,81 középértéke pedig kerekítve 181. Kitért arra, hogy a 2004., 2005. és 2007. évek vonatkozásában is alkalmazta az emelkedést, mivel az I. rendű alperestől nem volt elvárható az árfolyamemelkedés várható mértékének olyan szintű meghatározása, hogy konkrétan megjósolja azokat az éveket, amikor nem lesz árfolyamemelkedés.

[19] Az I. rendű alperes elévülési kifogását a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 6. § (1) bekezdése, valamint a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 9. §-ára figyelemmel találta alaptalannak.

[20] A pertárgy értékét 33.423.644 forintban állapította meg, és mellőzte a perköltségről való döntést arra tekintettel, hogy az eljárás folytatódik a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően.

IV.

[21] A közbenső ítélet ellen a felperes és az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

IV.1.

[22] A felperes fellebbezésében a közbenső ítélet részbeni megváltoztatását akként kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság által elbírált körben teljes egészében adjon helyt a keresetnek és az árfolyamkockázat felső határát 169 forint/CHF árfolyamban állapítsa meg azzal, hogy az I. rendű alperes köteles viselni a 169 forint/CHF mértéket meghaladó árfolyamkockázatot. Kérte továbbá, hogy hozzon döntést az elsőfokú eljárásban felmerült perköltség vonatkozásában és kötelezze egyetemlegesen annak viselésére az I. és II. rendű alpereseket.

[23] Sérelmezte a bizonyítékok mérlegelését és előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében iratellenes, illetve hiányos megállapításokat tett. Az iratellenesség körében utalt arra, hogy megalapozatlan az a megállapítás, miszerint elismerte, az I. rendű alperes több esetben küldött fizetési felszólítást, valamint, hogy a II. rendű alperes csak a követelést szerezte meg az I. rendű alperestől, hiszen erre nézve okirat nem állt rendelkezésre, továbbá, hogy azt állította, a Ft/CHF árfolyam változásának mértéke évi 2.17% volt, hiszen helyesen négy év alatt volt ilyen mértékű az emelkedés. Figyelmen kívül hagyta ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy 2017 júliusában 2.600.000 forintot befizetett arra a számlára, amelyet az I. rendű alperes saját maga jelölt meg törlesztési számlaként. Az ítélet továbbá nem tartalmazza, hogy az I. rendű alperes részére 2015-től a felmondás időpontjáig összesen 5.555.000 forintot, 2005-ben pedig 15.000.000 forintot fizetett meg, valamint, hogy az alperesek a 2017. december 1. napján kelt értesítésükben valótlan összeget jelöltek meg. Mindebből következik, hogy a felmondás időpontjában tartozása nem állt fenn, túlfizetésben volt.

[24] A felmondás érvénytelenségével kapcsolatosan előadta, hogy ha a szerződés 2004. augusztus 5. napjára visszaható hatállyal érvénytelen, akkor a felmondás érvényes nem lehet, ugyanis kizárólag érvényes szerződésből származhat annak felmondással való megszüntetési joga. Az elsőfokú bíróság abból az iratellenes tényből indult ki, hogy 2015 áprilisa és 2017. szeptember 13-a között mindenképpen volt hátralék, bár ennek összegét nem határozta meg. Az ítélet rögzítette, hogy 2017. szeptember 13. napján a teljes lejárt és meg nem fizetett tartozás összege 2.250.263,92 forint volt, amely összegnél nagyobb, 2.600.000 forint volt a felmondás előtti igazolt befizetés. Ennek alapján a felmondás időpontjában nem volt lejárt, meg nem fizetett tartozás. Változatlanul hivatkozott arra, hogy 2015. április 3. napján nem eshetett késedelembe a szerződéses rendelkezésekre figyelemmel. Utalt arra is, hogy a futamidő alatt a bíróság által megállapított árfolyammértéknél magasabb árfolyamon

törlesztett, ezért tartozása erre figyelemmel sem állhat fenn, hiszen a megfizetett összeggel nem is tartozott. A felmondásban az I. rendű alperes által rögzítettek valótlanok voltak.

[25] A folyósítási jutalék és a kezelési költség kikötésének érvénytelensége kapcsán kifejtette, hogy a kölcsön összegének rendelkezésre bocsátása a kölcsönszerződésből eredő főkötelezettség, amelynek ellenszolgáltatása a kamat. Az I. rendű alperes a kölcsön összegét a kölcsönszerződésben meghatározott számlára folyósította, nem nyújtott az általa vállalt főkötelezettségen túl egyéb szolgáltatást. Mindebből következik, hogy a teljesítésért többletdíjazás nem járhat. Hivatkozott a C-621/17. számú ítéletben foglaltakra és rámutatott, hogy a folyósítási jutalék és a kezelési költség függetlenül attól, hogy az azokra vonatkozó rendelkezések megfogalmazása világos és érthető volt-e a teljes hiteldíjmutatón felüli költséget jelentettek, amelyeket meg kellett volna tárgyalni a szerződés megkötését megelőzően.

[26] Az árfolyamkockázat mértékével kapcsolatban megismételte, hogy soha nem tett olyan nyilatkozatot, amely szerint az „árfolyamcsúszás” mértéke évi 2,17%-os lenne, az ugyanis összesen négy évre vonatkozott, tehát éves szinten 0,5425% volt az a mérték, amelyre megalapozottan számíthatott. Kiemelte, hogy a 2004-ben, a kölcsön felvételekor alkalmazott árfolyam 161,21 forint volt, a 2013-ban pedig 169,24 forint, erre tekintettel a 2014-ig 169 forint, azaz az összeg, melyre valójában számíthatott volna a forint/svájci frank keresztárfolyam tekintetében.

[27] Végül kitért arra, hogy az elsőfokú bíróságnak a perköltség viseléséről határoznia kellett volna, hiszen a részleges és teljes érvénytelenség körében előterjesztett keresetek tekintetében véglegesen döntött, egyúttal megjegyezte, hogy a pertárgy értékét tévesen határozta meg.

IV.2.

[28] Az I. rendű alperes fellebbezésében a közbenső ítélet részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.

[29] Álláspontja szerint tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy teljes mértékben a felperesre hárította az árfolyamkockázatot. A devizaalapú kölcsön lényegéből és a régi Ptk. 231. § (2) bekezdéséből következik, hogy a lerovó pénznemtől eltérő pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapú vételével kell átszámítani.

[30] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 341. § (4) bekezdésével szemben nem csupán az érvényesített jog fennállásáról, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményéről,

azaz a marasztalási keresetről is döntött, amelyre eljárásjogi lehetősége nem volt. Ezzel kapcsolatban ugyanis bizonyítási eljárást sem folytatott le, a kereset elbírálásához szükséges különleges szakértelemmel pedig nem rendelkezett. Megsértette ilyen módon a Pp. 237. § (2) bekezdését és a 300. § (1) bekezdését is, valamint a Pp. 381. § értelmében az elsőfokú eljárás lényeges szabályait; nem biztosított lehetőséget az alperesek számára a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén az érvényessé nyilvánítást követő elszámolásra vonatkozó érvelés előadására.

[31] Utalt a Kúria konzultációs testületének 2019. június 19-i ülésén elfogadott állásfoglalásban foglaltakra és előadta, hogy szükséges lett volna annak bizonyítása, hogy a felperes által támadott szerződéses feltétel következtében valóban jelentős egyenlőtlenség alakult ki a fogyasztó hátrányára. Az elsőfokú bíróság az elszámolási árfolyamot kizárólag a felperes téves állítására alapozta, amelyet tényként fogadott el. A Magyar Nemzeti Bank honlapján elérhetőek ugyanis azok az árfolyaminformációk, amelyek szerint 2000-ben a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamváltozása 11,77%, 2001-ben 12,95%, 2002-ben 7,56%, míg 2003-ban 8,98% volt: ezek súlyozott átlaga pedig nem 2,17%, hanem 10,31%.

[32] Nem hagyható figyelmen kívül álláspontja szerint, hogy a perbeli kölcsönszerződést módosították a felperes kezdeményezésére, amelyben szerepelt, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában az előzetes tájékoztatást a felperes megkapta és megértette. A felperes tehát a szerződés megkötését követően, a szerződés módosításakor tájékoztatást kapott az árfolyamkockázat vonatkozásában, ezért az árfolyamkockázat felső határát, legkésőbb 2014. augusztus 4. napjáig állapíthatta volna meg. Tájékoztatás hiányában vagy nem megfelelő tájékoztatás mellett is tudnia kellett ugyanakkor az átlagos fogyasztónak, hogy az árfolyam akár rá nézve kedvezőtlen irányba is változhat, e körben utalt a 6/2013. PJE határozatban foglaltakra. A felperes a szerződés számára kedvező, illetve előnyös módosítását elfogadta, a DH2 törvény szerinti elszámolással szemben nem hivatkozott érvénytelenségre, majd évekkel később mégis pénzkövetelést támasztott a szerződés érvénytelenségét állítva, ez azonban nem felel meg a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.

[33] A szerződéskötés időpontjában a magyar jog még nem írta elő a devizahitelek esetében a tájékoztatási kötelezettséget, ezt csak 2005. január 1-jei hatállyal tette kötelezővé a 2004. évi LXXXIV. törvény 30. §-a. Jogszabálysértőnek tartotta a közbenső ítélet azon rendelkezését is, hogy köteles viselni a 181 forint/CHF mértékét meghaladó árfolyamkockázatot, mivel a perbeli esetben az alperesek között engedményezési szerződés jött létre, tehát a régi Ptk. 329. § (1) bekezdése alapján az elszámolásra a felperes és a II. rendű alperes között kell, hogy sor kerüljön.

[34] Kifejtette, hogy a 2004. és 2013. közötti törlesztőrészletek vonatkozásában több mint 5 év telt el, ezért a felperes ezen időszakra eső, árfolyamkülönbséggel kapcsolatos követelése elévült a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján.

V.

[35] A felperes és az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult a fellebbezésekkel nem érintett rész tekintetében.

V.1.

[36] A felperes fellebbezési ellenkérelmében előadta, hogy az elsőfokú bíróság meghatározhatta ítéletében az árfolyamot, mert e körben az I. és II. rendű alperesek nem vitatták a tényállításait. Fenntartotta, hogy a szerződésmódosításában szereplő, árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem felelt meg a Kúria 6/2013. számú PJE határozat 3. pontjában foglaltaknak.

V.2.

[37] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében utalt arra, hogy a felperes által hivatkozott 2.600.000 forint törlesztés valóban megtörtént, azonban nem a felperes deviza számlájára, hanem a forint alapú kölcsönszerződése vonatkozásában, így a felperesnek a felmondás időpontjában a felmondást tartalmazó nyilatkozatban foglalt lejárt tartozása állt fenn. Mivel a felperes két éve folyamatos késedelemben volt a fizetési kötelezettségei teljesítésével, a hitelezőnek joga volt felmondani a szerződést. A pertárgy értéke tekintetében hivatkozott a BDT2020. 4193. számú döntésben foglaltakra, amelynek értelmében a pertárgyérték meghatározása során a marasztalási összeg adja a keresettel érvényesített követelés értékét.

V.3.

[38] A III. rendű alperes ellenkérelmében kifejtette, hogy a felperes azért a forintszámlára utalt 2.600.000 forintot, mert az I. rendű alperes ezt a számlaszámot jelölte meg felszólító levelében a devizakölcsön számlaszámaként. Megjegyezte, hogy a felmondásban foglalt 2.250.263 forint lejárt tartozás 10 hónapnyi törlesztőrészletnek felel meg, tehát több éves tartozásról nem lehet beszélni.

VI.

[39] Az ítéltábla mindenekelőtt rögzíti, hogy a közbenső ítéletet rész- és részközbenső ítéletként bírálta felül, mivel az első-, másod- és hatodlagos, önállóan elbírálható keresetekből álló valódi tárgyi keresethalmazatot az elsőfokú bíróság teljeskörűen elbírálta, ezek tekintetében a Pp. 341. § (2) bekezdésnek megfelelő részítéletet hozott, míg a fennmaradó, ötödleges kereset vonatkozásában kívánt csak dönten az érvényesített jog fennállásáról a Pp. 341.§ (4) bekezdésében foglaltak szerint.

VII.

[40] Az elsőfokú bíróság rész- és részközbenső ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében vizsgálta felül.

VIII.

[41] Elsődlegesen a hatályon kívül helyezés iránti kérelmet vizsgálta, mert annak megalapozottsága esetén a rész- és részközbenső ítélet érdemi felülbírálatára nem kerülhetne sor.

[42] Helyesen hivatkozott az I. rendű alperes a fellebbezésében arra, hogy közbenső ítélet meghozatala esetén a bíróság nem dönthet az elszámolást érintő kérdésben, ugyanis közbenső ítélettel a bíróság a Pp. 341. § (4) bekezdése értelmében a jog fennállását állapítja meg előzetesen. A szerződés érvénytelenségére alapított, jogkövetkezmények alkalmazására is kiterjedő marasztalási keresetek esetén a szerződés érvénytelenségét állapíthatja meg közbenső ítélettel a bíróság, a felperest megillető követelés összegéről, vagyis az érvényesített jog megállapításán túlmutató jogkövetkezmények alkalmazásáról a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően kell határoznia. A 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 2. pontja a marasztalási kereset vonatkozásában írja elő, hogy a félnek a szerződés érvénytelenségére alapított kérelmében meg kell jelölnie pontosan, hogy az érvénytelenség melyik törvényi jogkövetkezményének alkalmazását milyen tartalommal kéri a bíróságtól. A 8. ponthoz fűzött indokolás szerint pedig ilyen esetben a bíróság a szerződés érvénytelenségét a fél által megjelölt vagy hivatalból észlelt ok alapján – értelemszerűen a közbenső ítélet rendelkező részében – megállapítja és a jogkövetkezmények alkalmazásáról a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően határoz.

[43] Utal az ítéltábla egyebekben a DH2 törvény 37/A. § (1) bekezdésére, amely előírja a bíróságok számára, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során a felek fizetési kötelezettségét – a felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével – állapítsák meg a DH2 törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával. A 37. § (1) bekezdése e vonatkozásban rögzíti, hogy a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását a fél a bíróságtól csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek – a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának – alkalmazására is kiterjedően kérheti. A jogalkotó tehát túllépett a megállapítási perek keretein amikor előírta, hogy ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A DH2 törvény indokolása szerint a jogszabály kizárja annak lehetőségét, hogy a fél a szerződés érvénytelenségének megállapítását anélkül kérhesse, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását kérné. A fentiek egybevetése alapján ezért a közbenső ítélet rendelkező részében nincs helye az érvénytelenség folytán alkalmazandó jogkövetkezménnyel kapcsolatos megállapításnak, az érvényessé nyilvánításnak, illetve ennek keretei között az árfolyamkockázat megosztására és viselésére vonatkozó rendelkezéseknek. Mindezekről a folytatódó eljárás eredményeként kell az elsőfokú bíróságnak határoznia.

[44] Nem látott lehetőséget ugyanakkor az ítéltábla a rész- és részközbenső ítélet hatályon kívül helyezésére, mivel e szabálysértés kiküszöbölési lehetőségével összefüggő

összes körülmény mérlegelésének eredményeként sem lehetett arra a következtetésre jutni, hogy e körben elengedhetetlen lenne az elsőfokú eljárás megismétlése [1/2014. (VI.30.) PK vélemény]. Mivel az elsőfokú bíróság a határozata indokolása szerint is az ötödleges kereset vonatkozásában az érvényesített jog fennállását kívánta csupán megállapítani, az ítéltábla a rendelkező részben foglaltak szerint pontosította a későbbiekben részletesen kifejtettek alapján az érvénytelenség megállapítására vonatkozó ítéleti rendelkezést, mellőzve ezáltal az érvényessé nyilvánítással kapcsolatos további rendelkezéseket. Ennek okán az érvényessé nyilvánítást és annak tartalmát érintő fellebbezési érveléseket nem kellett vizsgálnia.

IX.

[45] A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és részközbenső ítéletét érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a fellebbezések nem alaposak.

X.

[46] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével és annak jogi indokolásával az ítéltábla az alábbiak szerint értett egyet.

X.1.

[47] Előrebocsátja, hogy megalapozatlanul hivatkozott az I. rendű alperes a fellebbezésében elévülésre a régi Ptk. 324. § (1) bekezdésére alapítottnak. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt ítélete jogi indokolásában arra, hogy a DH törvények speciális rendelkezéseket tartalmaznak az elévüléssel kapcsolatosan. A DH1 törvény 1. § (6) bekezdése szerint ugyanis a régi Ptk. elévüléssel kapcsolatos szabályait a fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelések tekintetében úgy kell értelmezni, hogy e követelések a kölcsönszerződés fennállása alatt nem évülnek el, azok elévülése a szerződés megszűnésével kezdődik. A (7) bekezdés rendelkezése alapján pedig a követelés elévülése a DH1 törvény hatálybalépésének napjától a 3. § (5) bekezdése és a 4. § (3) bekezdése szerinti külön törvényben meghatározott időpontig nyugszik. A perbeli esetben ezért – a keresetlevél 2018. február 5. napján történt előterjesztésére tekintettel – a követelés nem évült el.

X.2.

[48] Az ítéltábla maradéktalanul osztotta a kezelési költség felszámíthatóságával kapcsolatos jogi álláspontját az elsőfokú bíróságnak; a felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel egészíti ki az indokokat az alábbiakkal.

[49] A kezelési költségről rendelkező szerződési kikötés nem a szerződés főszolgáltatása körébe tartozó feltétel, így tisztességtelenségéről a 93/13/EGK irányelv 5. cikke értelmében kellett állást foglalni a régi Ptk. 209. §-ában foglaltak szerint. A régi Ptk. 523. § (1) és (2) bekezdéséből következik, hogy a szerződés alapján a pénzüsszeg rendelkezésre bocsátásának – mint főszolgáltatásnak – az ellenértéke a kamat, a felek ugyanakkor további költségek, díjak megfizetésében is megállapodhatnak, amely rendelkezések tisztességtelensége vizsgálható,

mivel azok nem tartoznak a főszolgáltatást megállapító kikötések körébe. A perbeli rendelkezés tisztességtelensége körében azt kellett tehát vizsgálni, hogy az abban foglaltak megfelelnek-e a világos és érthető megfogalmazás (átláthatóság) követelményének, továbbá a jóhiszeműség és az egyensúly elvének (EUB C-621/17. számú ítéletének 48. pontja).

[50] A kezelési költség megfizetésére vonatkozó kötelezettség kikötését a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok, így a Hpt. 212. § (2) bekezdése és a Hpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontja lehetővé tették, ahogyan arra az I. rendű alperes is helyesen utalt ellenkérelmében. A perbeli szerződés I.5.2. pontjában a felek pontosan meghatározták a kezelési költség mértékét, alapját. A hiteldíj ezen részének megfizetésére a felperes a rendelkezés alapján a hitelművelet devizanemében volt köteles azzal, hogy annak vetítési alapja az adott év január 1. napján fennálló tőketartozás. A perbeli szerződés a kezelési költség vonatkozásában tehát meghatározta annak mértékét, vetítési alapját és elszámolásának devizanemét is, miközben a hiteldíj egyéb szerződésben feltüntetett elemeinek tételes meghatározásával elhatárolhatóvá tette az I. rendű alperes által felszámított további költségelemeket.

[51] Az ítéltábla ezért egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy a szerződés ezen rendelkezései megfelelnek az átláthatóság követelményének, ugyanis nyelvtani szempontból érthetően határozzák meg a fogyasztók számára az őket érintő kötelezettséget és az alapján a felperesnek módjában állt értékelni az ebből eredő gazdasági következményeket is, vagyis mely időtartamban, milyen összegű kezelési költséget kell fizetnie. Nem csak elnevezéséből lehet következtetni az I. rendű alperes által nyújtott szolgáltatásra (a hitel kihelyezését követően a kölcsön adminisztrációjával összefüggő tevékenységekre), hanem a szerződésben tételesen meghatározott költségelemek alapján is észszerűen levezethető a ténylegesen nyújtott szolgáltatás jellege az egyéb díjakhoz, jutalékokhoz képest. Téves ezért a felperes azon álláspontja, hogy a kezelési költség mögött nem áll ellenszolgáltatás. Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel a vonatkozásban is, hogy a hitelező által nyújtott szolgáltatás tételes felsorolása nem szükséges az átláthatóság követelményének teljesüléséhez. A kezelési költséggel összefüggésben az Európai Unió Bírósága is megállapította, hogy az a szerződéses kikötés, amely nem teszi lehetővé a kezelési költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben (C-621/17.). A rendelkezés a jóhiszeműség követelményét sem sérti, ugyanis a szerződésben meghatározott kötelezettség kapcsán nem állapítható meg, hogy a bank – a C-415/11. számú ítélet 69. pontjában foglaltak értelmében vett – tisztességes és méltányos eljárása esetén, egyedi tárgyalást követően a fogyasztó ne fogadta volna el ezt a feltételt, ha az I. rendű alperessel a szerződésben meghatározott mértékű ellenszolgáltatás mellett egyébként szerződést kívánt kötni. Az ítéltábla egyetért az elsőfokú bíróság azon álláspontjával is, hogy a szerződéskötés időpontjában átlagosnak tekinthető kezelési költség mértéke a szerződéses ügylet teljes éves költségének relációjában aránytalannak sem tekinthető.

[52] A folyósítási jutalék felszámításával kapcsolatosan helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság a C-621/17. számú ítélet 41. pontjában foglaltakra hivatkozással, hogy az érdekeltet tájékoztatták-e a jutalék kifizetését igazoló indokokról. A perbeli szerződés I.5.1. pontjában a folyósítási jutalék mértékét, alapját is meghatározták a felek, így az érthető és világos rendelkezés alapján az adósok a gazdasági következményeket is felmérhették. Egyértelműen megállapítható volt az is, hogy az I. rendű alperes e jutalék fejében milyen tartalmú szolgáltatást nyújtott. A szerződés I.3. pontja tartalmazta a kölcsön folyósítására vonatkozó szabályokat, amelyek szerint – a részbeni hitelkiváltási célra tekintettel – az I. rendű alperes a kölcsön összegét egy fedezeti számlára utalta, amely felett az ügyfelek nem rendelkezhetek, majd a felperes folyószámláján történő átvezetést követően azt a tartozás jóváírásához megjelölt bankszámlára utalta tovább. A fennmaradó összeget bocsátotta az ügyfelek rendelkezésére a további szerződéses feltételek teljesülését követően. A felperes fellebbezésében ezért iratellenesen állította, hogy az I. rendű alperes a kölcsön összegét csupán a kölcsönszerződésben meghatározott számlára folyósította, egyéb szolgáltatást nem nyújtott. A kezelési költség vonatkozásában fentebb kifejtettekre is figyelemmel ezért egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával a folyósítási jutalék felszámíthatóságával összefüggésben, a rendelkezés a jóhiszeműség és az egyensúly elvének megfelel.

X.4.

[53] Az ítéltábla maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróságnak az ötödleges kereset kapcsán az érvényesített jog körében kifejtett jogi álláspontjával is, ezért utal az elsőfokú ítélet helyes indokaira az alábbi kiegészítésekkel.

[54] A szerződéskötés időpontjában hatályban volt régi Ptk. 209. §-ában és 209/A. §-ában foglalt rendelkezésekre tekintettel, a 3/2011. számú Pk vélemény 2. pontja alapján a 2006. március 1-je előtt, de 2004. május 1-je után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség volt a perbeli jogkövetkezménye.

[55] Az adott esetben nem készült a régi Hpt. 203. § (6) bekezdésében meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozat. Helyesen hivatkozott az I. rendű alperes a fellebbezésében arra, hogy a perbeli szerződés megkötésekor nem is terhelte kockázatfeltáró nyilatkozat elkészítésének kötelezettsége, az ezt előíró jogszabályi rendelkezéseket 2005. január 1. napjától tartalmazzák a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdései. Ez nem jelenti ugyanakkor azt, hogy az I. rendű alperest ne terhelne a szerződést érintő lényeges körülményekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettség, erre tekintettel pedig helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 209. §-a és 209/A. §-a alapján az I. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelőségét a szerződéses rendelkezésekre alapítottn.

[56] Megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az adott esetben a kölcsönszerződésből (üzletszabályzatból) hiányzott az árfolyamkockázat tekintetében megmutatkozó kockázatra való figyelemfelhívás. Ennek megtörténtét az I. rendű alperes sem állította a fellebbezésében, csupán arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatot nem hárította

át a felperesre, valamint, hogy a szerződésmódosítás alkalmával a felperes megfelelő tájékoztatásban részesült. A fellebbezésben foglaltakkal szemben megállapítható volt, hogy a perbeli szerződés alapján a bank a kölcsön esedékes törlesztőrészletének az esedékesség napjára jegyzett deviza eladási árfolyamán számított forintellenértékével terhelte meg az ügyfél folyószámláját, vagyis az árfolyam változásából eredő kockázatot teljes egészében a felperesre hárította. A szerződésmódosítás alapján sem lehetett ugyanakkor megalapozottan következtetni a fogyasztó árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékozottságára, illetve a szerződésmódosítás 11.14. pontjában foglalt nyilatkozat önmagában egyébként sem bizonyítaná a tájékoztatás megtörténtét, főleg nem a tájékoztatás tartalmát.

[57] A Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 3. pontja szerint a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjához fűzött indokolás alapján a szerződéses feltételekből és az alperes által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen annak kell felismerhetőnek lennie az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletének 3. pontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A világos és érthető megfogalmazás követelményéből eredően tehát az információs hátrányban lévő fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az árfolyamkockázatot, pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő lehetséges gazdasági következményeket (C-26/13. és C-186/16. számú ítéletek). E körben pedig figyelemmel kell lenni arra is, hogy nem fogadható el az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként az sem, ha a fogyasztó több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat jellegét, a következmények viselésének fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, ez ugyanis szintén nem lenne világos és érthető tájékoztatásnak tekinthető.

[58] Az árfolyamkockázat jellegére és annak következményeire nézve sem a perbeli szerződés, sem annak későbbi módosítása nem tartalmazott világos és érthető tájékoztatást. A perbeli szerződés I. rendű alperes által hivatkozott érvényessé válása, konvalidálódása, illetve, hogy a perindítás ez okból a rendeltetésszerű joggyakorlás elvével ellentétes, fel sem merülhet, ennek okán az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg annak érvénytelenségét.

X.5.

[59] A felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló hatodlagos keresettel összefüggésben is osztotta az ítéltábla az elsőfokú ítélet jogi indokait.

[60] Előrebocsátja az ítéltábla, hogy a Pp. 373. § (2) bekezdése értelmében a fellebbezésben már csak olyan új tény előadása lehetséges, amely az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a fél tudomására vagy következett be, és a felet önhiba nem terheli a tényállítás korábbi megtételének hiánya miatt. A felperes ugyanis a fellebbezésében hivatkozott először arra, hogy a felmondás időpontjában tartozása nem állt fenn, túlfizetésben volt, amely a felülbírálat során a Pp. fenti rendelkezése alapján nem volt figyelembe vehető.

[61] Megalapozottan indult ki ezért az elsőfokú bíróság abból, hogy a felperesnek a szerződés felmondásakor lejárt tartozása állt fenn, késedelembe esett, ezzel összefüggésben pedig helyesen vizsgálta a felperes által előadottakat. A felperes ugyanis a keresetlevélben foglalt saját előadása (az évekre lebontott, teljesítésekre vonatkozó táblázat) szerint sem törlesztett 2016-ban, míg a 2015. évben a törlesztés volumene jóval elmaradt a korábbi évektől. Arra hivatkozott, hogy az egyösszegű befizetése (2.600.000 forint) nem került elszámolásra, ezért a kimutatott hátralék összege nem valós. A 2020. október 9. napján tartott perfelvételi tárgyaláson is a szakértő kirendelését azért indítványozta, mert az annak eredményeként kimutatott összeg csökkentené a tartozása összegét (27. sorszámú jkv. 9. old). A 28. sorszámú beadványában akként nyilatkozott, hogy a 2017. júliusában történt befizetésekre (2.600.000 forint összegben) azért került sor, mert az I. rendű alperes alkalmazottja úgy tájékoztatta, amennyiben a felmondást el kívánja kerülni, egy jelentősebb összeget kell befizetnie, és ezt a volument gondolta nyilvánvalóan jelentősebb összegnek. Ezen előkészítő irat tőketartozás számítására vonatkozó részében a felperes 2016. január 1. napjára 6.143.067 forint, 2017. január 1. napjára 4.344.901 forint, míg a 2.600.000 forint törlesztést követően a felmondás időpontjában 1.945.848 forint tartozást mutatott ki. Ezzel összefüggésben sem hivatkozott túlfizetésre, hanem előadta, hogy a felmondásban szereplő tartozás „biztosan eltér a valóságtól”. Megjegyzi az ítéltábla, hogy ötödleges keresete éppen annak megállapítására irányult, hogy a teljes tartozása 1.900.000 forint.

[62] Nem értett egyet az ítéltábla a felperes fellebbezési érvelésével, miszerint kizárólag érvényes szerződésből származhat annak felmondással való megszüntetési joga. E körben utal a Kúria devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. számú Polgári jogegységi határozatában foglaltakra. A perbeli esetben ugyanis nem volt kizárt, hogy az elsőfokú bíróság a felmondás érvénytelenségét (jogellenességét) vizsgálja, vagyis azt, hogy a fizetési késedelem olyan súlyos szerződésszegésnek minősül-e, ami alapot adhat a szerződés felmondására.

[63] A felperes maga is milliós nagyságrendű tőketartozást mutatott ki a felmondás időpontjára vetítve, ezért a nagyobb összegű hátralék és a hosszabb időtartamú késedelem egyaránt alátámasztja – az arányosság követelményére tekintettel – a felmondás jogszerűségét. A jogegységi határozat egyértelműen utal arra is, hogy abban az esetben, ha az állapítható meg, hogy az adósnak a felmondáskor fennállt olyan lejárt tartozása, amely megalapozhatta a felmondást, a felmondás jogszerűnek minősül tekintet nélkül arra, hogy a tényleges tartozás összege esetlegesen kisebb a felmondásban, illetve a megelőző fizetési

felszólításban közölnél. A felperes által hivatkozott, 2017. június 20. napján kelt levélben, amely az általa előadottakhoz képest nem fizetési felszólítás volt, az I. rendű alperes 4.877.959 forint lejárt tartozást mutatott ki, amelyből csak a tőketartozás 2.860.256 forint összeget tett ki. Az ezt követően – nem a szerződésben meghatározott számlaszámra – teljesített júliusi befizetés a tartozás összegét olyan mértékben nem is csökkenthette volna, hogy az az azonnali hatályú felmondás jogellenességét támaszthatná alá. Az I. rendű alperes pedig ezt követően a törlesztést egy másik kölcsönnel összefüggésben számolta el. Iratellenesen állította továbbá a fellebbezés, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében (3. oldal harmadik bekezdés) a teljes tartozás összegét 2.250.263,92 forint összegben határozta meg, ezen összeg ugyanis csak a kamattartozásra vonatkozott.

[64] A felmondás időpontjában fennálló tartozásra figyelemmel az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával: a hosszabb időtartamban fennálló késedelem okán nem volt jelentősége annak, hogy a felmondásban megjelölt késedelembe esés időpontja adott esetben pontatlanul került meghatározásra. A felmondást tartalmazó közjegyzői okirat tartalmazta a szerződésszegő magatartás megjelölését és a felmondás jogalapját a kölcsönszerződésre utalással. A szerződésmódosítás 10.2. pontja pedig az azonnali hatályú felmondásra lehetőséget biztosított, így az a feltételek bekövetkeztére tekintettel jogszerű volt.

[65] Az elsőfokú bíróság ezért a rendelkezésre álló bizonyítékokat a maguk összességében, helyesen értékelte, a felperes a fellebbezésében pedig nem jelölt meg olyan további körülményt, amely lehetővé tette volna az ítéltábla számára mindezek felülmérlegelését. Megalapozatlanul tartotta hiányosnak az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást. Az elsőfokú bíróság ugyanis a hatodlagos kereset elbírálásához szükséges tényeket megállapította; abból indult ki a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy a felmondáskor a felperesnek tartozása állt fenn. Valóban nem tért ki jogi indokolásában a 2017. júliusában befizetett 2.600.000 forintra, ennyiben az ítéltábla kiegészítette az elsőfokú ítélet jogi indokolását a fentiek szerint. Annak pedig a fennállt tartozásra tekintettel nem volt jelentősége, hogy az I. rendű alperes részére évekkel korábban milyen összegben törlesztett, valamint, hogy a felmondást követően az alperesek – a felperes állítása szerint – a 2017. december 1. napján kelt értesítésükben valótlan összeget jelöltek meg. A fellebbezésben foglaltakkal szemben helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is a keresetlevélben előadottak alapján, hogy az I. rendű alperes több esetben küldött fizetési felszólítást, a felperes ugyanis a keresetlevélben az I. rendű alperes által megküldött iratra „felmondás előtti utolsó felszólításként” hivatkozott.

X.6.

[66] Megalapozatlanul sérelmezte a felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság nem határozott a perköltség viseléséről. A perbeli rész- és részközbenesítő ítélet kapcsán ugyanis erre a Pp. lehetőséget ad. A 4/2009. (XII.14.) számú PK vélemény 1. pontja szerint abban az esetben, ha a perköltség viseléséről való rendelkezés feltételei a részítelet meghozatalakor nem állnak fenn, a bíróságnak a rendelkezés elmaradását meg kell indokolnia. Ezen kötelezettségének az elsőfokú bíróság eleget tett: ítéletében indokát adta annak, hogy a perköltség viselése körében mely okból nem határozott, álláspontja szerint ebben a körben majd a folytatódó eljárás eredményeként kialakuló pernyertesség-

pervesztesség arányára kell majd figyelemmel lenni. Döntésével az ítéltábla egyetértett, kiemeli egyúttal, hogy a bíróság közbenső ítélettel az eljárást nem fejezi be, ezért közbenső ítéletben a perköltségről nem dönthet. A Pp. hatálya alá tartozó eljárásokban is irányadó PK 154. számú állásfoglalás pedig részítélet hozatala esetére is azt az iránymutatást adja, hogy a részítélettel eldöntött vitás kérdések természetét és azoknak a még el nem döntött kérdésekkel való összefüggését vizsgálva kell eldönteni, hogy lehet-e a részítéletben a perköltség felől rendelkezni, vagyis a vitát a részítélettel elintézett kérdések tekintetében a perköltségre is kiterjedően lezárni. Tekintettel arra, hogy a per az érvénytelenség jogkövetkezménye vonatkozásában tovább folytatódik, a perköltség viseléséről az elsőfokú bíróságnak az eljárást befejező határozatában kell majd határoznia a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján.

XI.

[67] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és részközbenső ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglalt pontosítással hagyta helyben.

[68] A fellebbezések nem vezettek eredményre, a felperes és az I. rendű alperes pernyertessége között a másodfokú eljárást tekintve nem volt jelentős különbség, ezért az ítéltábla a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó 83. § (2) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a másodfokú eljárásban felmerült perköltségét. A II. és III. rendű alperes vonatkozásában perköltség nem merült fel, így arról az ítéltáblának határoznia nem kellett. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetékről a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2021. június 29.

dr. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr. Vasady Loránt	Zsolt	s.	k.
dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.			
	előadó	bíró	
bíró			